



KLIIMAMINISTEERIUM

Raili Kärmas
Eesti Vee-ettevõtete Liit
evel@evel.ee

04.07.2024 nr 17-12/24/3313

Riigihanke korraldamise kohustus purgimisteenuse
osutaja leidmiseks

Austatud Raili Kärmas

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse (edaspidi *ÜVVKS*) § 47 lõike 1 kohaselt on vee-ettevõtjatel kohustus korraldada 2000 ie või suurema reostuskoormusega reoveekogumisalal asuvale isikule, kel puudub võimalus liituda ühiskanalisatsiooni teenusega ühiskanalisatsiooni puudumise tõttu, purgimisteenust isiku nõudmisel. *ÜVVKS*-i § 47 lg 3 kohaselt võtab vee-ettevõtja isikule purgimisteenuse korraldamiseks oma tegevuspiirkonnas väljapumpamise ja äraveo teenuse osutajatelt hinnapakumised ning kuulutab välja parima pakkumise. Eesti Vee-ettevõtete Liit soovib eelnevaga seoses seisukohta, kas vee-ettevõtjatel on kohustuslik korraldada purgimisteenuse osutaja leidmiseks riigihanget.

Kliimaministeerium (*ÜVVKS*-i eest vastutav asutus) ja Rahandusministeerium (riigihangete seaduse eest vastutav asutus) on seisukohal, et vee-ettevõtjatel tuleb purgimisteenuse osutaja leidmiseks korraldada riigihanke menetlus alljärgnevatel põhjustel.

Riigihangete seaduse (edaspidi *RHS*) § 8 lg 1 kohaselt loetakse hankelepinguks igasugune hankija ja ettevõtja sõlmitud rahaliste huvidega seotud leping, sh kontsessioonileping, mille esemeks on asjad, teenused või ehitustööd. Hankelepingul on seega kolm defineerivat tunnust:

- (i) poolteks on hankija(d) ja ettevõtja(d);
- (ii) sisuks on toodete hankimine või teenuste või ehitustööde tellimine; ja
- (iii) lepinguga kaasneb rahaline huvi (vt ka M.A. Simovart. *RHS* § 8 komm 4 – M.A. Simovart, M. Parind (koost). *Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne*. Tallinn: Juura 2019 ning seal viidatud allikad).

Tuues paralleele eeltoodule ja *ÜVVKS*-i § 47 lg-le 3, siis nähtub, et kirjeldatud lepingu poolteks on võrgustikusektori hankija ja ettevõtjad – vastavalt vee-ettevõtja *ÜVVKS*-i tähenduses ja purgimisteenuse osutajad. Lepingu sisuks on teenuse tellimine, pealegi purgimisteenus on käsitletud tavateenusena ning purgimisteenuse hankimisel tuleb lähtuda vastavatest CPV koodidest, mis kuuluvad osasse 90 ja gruppi 904 ehk siis CPV koodidest, mis algavad 904 (vt 90400000-1 „Reoveeteenused“ ja sellele järgnevad). Rahaliste huvide kriteeriumit tuleb käsitleda kui vastastikuse soorituse nõuet või soorituse eest vastutasu saamise nõuet, mis loetakse täidetuks

ka kaudse (mitterahalise) tulu saamise puhul, samuti igasuguse varalise eelise saamise puhul. Lepingu vastastikune laad on hankelepingu oluline tunnusjoon (vt ka eespool Ibid komm 8). Vee-ettevõtjast hankija korraldab ÜVVKS-i § 47 lõike 1 kohaselt purgimisteenuse isikule, kes asub reoveekogumisalal, mille reostuskoormus on 2000 inimekvivalenti või suurem, kuid kellel puudub võimalus liituda ühiskanalisisatsiooni teenusega ühiskanalisisatsiooni puudumise tõttu. Teadaolevalt tasub purgimisteenuse eest suures osas eelmainitud isik, kuid teatud osa jääb ka vee-ettevõtja kanda. Õiguskirjanduses on selgitatud, et seotust rahaliste huvidega ei mõjuta asjaolu, et lõpptulemusena saavad hankelepingust kasu kolmandad isikud. Näiteks kontsessioonilepingu korral seisneb rahaline huvi õiguses teenust osutada või korraldada, mis võib tähendada õigust küsida kolmandalt isikult tasu ja millele võib lisanduda hankija makstav tasu (vt ka eespool Ibid komm 8). Seega tuleb järeldada, et purgimisteenuse osutamise leping on riigihankeleping RHS tähenduses.

Kuigi ÜVVKS ei näe ette, et purgimisteenuse korraldamiseks tuleb läbi viia riigihange RHS-s tähenduses, siis sellisele järeldusele saab jõuda, tuginedes RHS kommenteeritud väljaande §-s 1 esitatule: „HKTS välistab RHS-i regulatsiooni kohaldamise ning võib viia selleni, et hankelepingu tunnustele vastavaid halduslepinguid sõlmitakse nn otselepingutena ilma kohast riigihanke menetlust läbi viimata. Ometi ei saa riigisisese õigusega teha erandeid EL õigusega kehtestatud kohustuslike reeglite suhtes. Kui riik seda on teinud, siis tuleb EL õigusega vastuolus olevad normid kohaldamata jätta.“ (Ibid, p 40). Kuigi eelkäsitletu puudutab haldus- ja hankelepingute vahet, siis võib proportsionaalsuse põhimõtet silmas pidades olla ilmselt õigustatud teatav üldistamine ka nende menetluste ja hankelepingute puhul, mis *per se* ei kätke halduslepinguid, muuhulgas näiteks nagu antud küsimuses toodud olukorras.

Kokkuvõttes, eelnevast lähtudes on ÜVVKS-i §-s 47 nimetatud purgimisteenuse osutaja leidmisel tegemist riigihankega. Hankelepingu sõlmimiseks korraldatava menetluse läbiviimise nõuded sõltuvad aga riigihanke eeldatavast maksumusest. Juhul kui riigihanke eeldatav maksumus käibemaksuta jääb alla RHS-is sätestatud lihthanke piirmäära, on hankijal võimalik lepingu sõlmimisel järgida oma hankekorras sätestatud.

Menetlusreeglite kohaldamisel kohustuslikud piirmäärad on sätestatud RHS §-s 14. Võrgustikusektori hankijatele kehtib asjade ostmisel ja teenuste tellimisel lihthanke piirmäär 60 000 eurot ja riigihanke piirmäär on võrdsustatud rahvusvahelise piirmääraga, mis on 443 000 eurot. Asjade ja teenuste korral on avaliku sektori hankija lihthanke piirmääraks 30 000 eurot, riigihanke piirmääraks 60 000 eurot ning rahvusvaheliseks piirmääraks kohalike omavalitsuste ja nende asutuste puhul 214 000 eurot.

Eeltoodust lähtudes tuleb tõlgendada ka ÜVVKS-i § 47 lõikes 3 sätestatud nõudeid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Keit Kasemets
kantsler

Teadmiseks: Rahandusministeerium

Anni Mandel, 605 1257, anni.mandel@kliimaministeerium.ee
Elina Lehestik, 626 2904, elina.lehestik@kliimaministeerium.ee
Estella Põllu, 5885 1336, estella.pollu@fin.ee